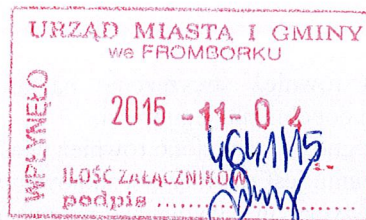

REGIONALNA DYREKCJA OCHRONY ŚRODOWISKA

ul. Dworcowa 60, 10-437 Olsztyn
tel. 89 537 21 00
faks 89 527 04 23
www.olsztyn.rdos.gov.pl

Kiewumik Ref.B

05.11.2015r

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]
05.11.2015
04

Olsztyn,

04

listopada 2015 r.

WOOŚ.410.136.2015.MT

Burmistrz
Miasta i Gminy Frombork

Opinia

Na podstawie art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.) - po rozpatrzeniu wniosku z 26 października 2015 r., znak: RB.6230.1.2015 (data wpływu do RDOŚ w Olsztynie 30.10.2015 r.), przedłożonego przez Burmistrza Miasta i Gminy Frombork, w sprawie wydania opinii, wymaganej w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko - Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie, po przeanalizowaniu dokumentu:

Projekt „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Frombork” ze szczegółową inwentaryzacją

wraz z **Prognozą** oddziaływania na środowisko, wykonaną w 2015 r. przez *Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią Polskiej Akademii Nauk*, ul. J. Wybickiego 7, 31-261 Kraków, Pracownia Badań Środowiskowych i Gospodarki Odpadami (autorzy opracowania - Zespół Autorski pod kierownictwem Pani dr inż. Beaty Kłojzy-Karczmarczyk), stosownie do uzgodnienia zakresu (pismo RDOŚ w Olsztynie z 24 sierpnia 2015 r., znak: WOOŚ.411.89.2015.MT)

- przedkłada następującą opinię:

1. Przedłożony dokument spełnia zasadnicze kryteria formalne, wymagane przepisami prawa na potrzeby przygotowywania tego rodzaju dokumentów, a więc:

- struktura dokumentu oraz jego merytoryczna zawartość w podstawowym zarysie nawiązują do struktury dokumentu przygotowanego na poziomie krajowym, tj. *Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*,
- szczegółowość dokumentu jest adekwatna do dokumentów opracowywanych na danym szczeblu administracyjnym,
- przedstawia przedmiot, cel, zadania i zakres opracowania,
- diagnozuje aktualny stan gospodarki odpadami azbestowymi oraz zagrożenia,
- prezentuje:
 - ☐ wyniki inwentaryzacji azbestu,
 - ☐ harmonogram realizacji oraz propozycje finansowania działań związanych z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest, z wyliczeniem szacunkowych kosztów.

W Programie dokonano również (zgodnie z wymaganiami uzgodnienia zakresu prognozy) analizy zgodności z dokumentami wyższego rzędu.

Merytoryczna treść Programu, została zawarta w 9 głównych rozdziałach tematycznych, podzielonych na podrozdziały, obejmujących między innymi następujące zagadnienia:

- ☐ założenia Programu, podstawa opracowania, cel opracowania,
- ☐ charakterystyka Miasta i Gminy Frombork,
- ☐ charakterystyka azbestu, ocena jakościowa wyrobów i odpadów azbestowych,
- ☐ szkodliwość azbestu, jego wpływ na zdrowie człowieka oraz dla środowiska,
- ☐ **przepisy prawne** (akty prawne ustawodawcze i wykonawcze) dotyczące użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest oraz procedury postępowania,
- ☐ ilość i rozmieszczenie wyrobów na terenie gminy, tj. **inwentaryzacja** wyrobów azbestowo-cementowych (opisano jej wykonanie, oszacowano ilość wyrobów zawierających azbest, przygotowano analizy wyników w podziale na rodzaje wyrobów azbestowo-cementowych, stopień pilności usunięcia azbestu),
- ☐ analiza aktualnego stanu użytkowania wyrobów zawierających azbest, na terenie Gminy,
- ☐ **aspekty finansowania** Programu, tj. koszty realizacji Programu i źródła finansowania oraz **harmonogram** jego realizacji,
- ☐ **monitoring** procesu realizacji Programu (zapropozowano odpowiednie wskaźniki oceny jego wdrażania),
- ☐ **podsumowanie, spis materiałów oraz załączników.**

Program zawiera również streszczenie najbardziej istotnych zagadnień, załączniki, tabele i rysunki, stanowiące istotne dopełnienie jego treści.

W Programie i Prognozie omówiono również właściwości azbestu i szkodliwy wpływ na zdrowie człowieka.

Elementem Programu jest również podsumowanie informacji w nim zawartych, zaś Prognozy streszczenie w języku niespecjalistycznym - wymagane przepisami prawa, w celu przekazania wszystkim zainteresowanym informacji technicznych w sposób zrozumiały i przystępny.

Ponadto, w Programie dokonano ogólnej charakterystyki wyrobów azbestowych, przedstawiono ich klasyfikację z uwagi na gęstość objętościową (tzw. wyroby *twarde* i *miękkie*) oraz omówiono występowanie i zastosowanie azbestu w przemyśle i budownictwie. Na terytorium Polski powszechne zastosowanie znalazły przede wszystkim:

- płyty azbestowo-cementowe faliste, płyty azbestowo-cementowe typu „karo”, płyty płaskie (pokrycia dachowe i okładziny zewnętrzne, ściany osłonowe i działowe);
- rury azbestowo-cementowe (przewody wodociągowe i kanalizacyjne, rynny spustowe zsyków na śmieci, przewody kominowe).

W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1923), odpady azbestowe sklasyfikowano jako odpady niebezpieczne pod następującymi kodami: **06 07 01***- odpady azbestowe z elektrolizy, **06 13 04***- odpady z przetwarzania azbestu, **10 11 81*** - odpady zawierające azbest (pochodzące przede wszystkim z hutnictwa szkła), **10 13 09***-odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych, **15 01 11***-opakowania z metali zawierające niebezpieczne elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi, **16 01 11***-okładziny hamulcowe zawierające azbest, **16 02 12***-zużyte urządzenia zawierające azbest, **17 06 01***-materiały izolacyjne zawierające azbest, **17 06 05***- materiały budowlane zawierające azbest.

Przedłożony Program obejmuje problematyczne odpady azbestowe, powstające na obszarze danej jednostki administracyjnej, w przedmiotowym przypadku Gminy. Do najczęściej diagnozowanych problemów, związanych z gospodarowaniem odpadami azbestowymi należą:

- **brak systemu kontroli i monitoringu** ilości powstających odpadów oraz sposobu ich dalszego zagospodarowania, niezgodny z przepisami prawa sposób postępowania z odpadami (demontaż i składowanie w miejscach niedozwolonych), niski poziom edukacji ekologicznej,
- stwierdzone (coraz częstsze) przypadki **usuwania azbestu bez nadzoru i monitorowania** (skutkiem powyższych działań jest pozostawienie po demontażu wyrobów w miejscu na ten cel nieprzeznaczonym, tj. na terenie zagrody, podwórza, w ogrodach lub na polach).

Powyższe działania przyczyniają się do zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na terenie Gminy, ponieważ powodują niekontrolowane uwalnianie włókien azbestowych do środowiska. Należy spodziewać się, że brak działań w ograniczaniu emisji, może przyczynić się do sukcesywnego pogorszenia jakości powietrza (zagrożenia granicy bezpieczeństwa), w wyniku systematycznego pogarszania się stanu technicznego użytkowanych wyrobów azbestowych. Rozwiązaniu wymienionych powyżej problemów, oraz racjonalizacji zachowań społeczeństwa, a przede wszystkim **poprawie bezpieczeństwa ekologicznego gminy**, ma służyć stworzenie Programu, na podstawie którego w sposób systematyczny, w oparciu o przygotowany harmonogram działań, będą realizowane konkretne działania/zadania, mające na celu zmianę niekorzystnych i nasilających się trendów usuwania i składowania azbestu w sposób niezgodny z prawem, a tym samym stwarzających niebezpieczeństwo i zagrożenie dla zdrowia i życia mieszkańców.

W Programie przedstawiono obowiązki nałożone na administrację samorządową i jej zadania w zakresie stworzenia odpowiednich warunków, umożliwiających zgodne z wymogami prawa usuwanie azbestu, a także obowiązki, spoczywające na zarządcach nieruchomości (właścicielach, dzierżawcach, użytkownikach).

Przedłożony Program oraz Prognoza, zostały opracowane na potrzeby Gminy. Przesłankami decydującymi o jego opracowaniu były przede wszystkim: stworzenie systemowego narzędzia, umożliwiającego realizację celów wskazanych powyżej oraz **organizacja systemu pomocy** w zakresie unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest. Przyjęte w nim cele są spójne z celami zawartymi w innych dokumentach, opracowanych na potrzeby Gminy. Ponadto, powyższe cele zgodne są z dokumentami dotyczącymi usuwania azbestu, opracowanymi na poziomie powiatu, województwa i kraju, ponieważ wszystkie ww. programy, jako nadrzędny cel przyjmują: usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest, minimalizację skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu, likwidację szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Analizowany Program składa się z podstawowych rozdziałów tematycznych oraz tabelarycznych zestawień z niezbędnymi danymi wyjściowymi do praktycznego wdrożenia. W Programie uwzględniono:

- cele i zadania,
- założenia wyjściowe czyli inwentaryzację oraz sporządzoną na jej podstawie diagnozę stanu istniejącego, wykonaną w oparciu o uzyskane wyniki z inwentaryzacji.

Opracowanie Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Frombork wraz ze szczegółową inwentaryzacją obejmuje:

1. Inwentaryzację wyrobów zawierających azbest wraz z oceną.
2. Zestawienie ilościowe i jakościowe materiałów zawierających azbest w układzie trzech stopni pilności.
3. Określenie możliwości i sposobu usuwania wyrobów zawierających azbest.
4. Sposoby oraz możliwości pozyskiwania środków finansowych przez osoby fizyczne oraz Gminę na realizację usuwania wyrobów zawierających azbest.
5. Harmonogram realizacji gminnego programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.
6. Wskazówki edukacyjne z zakresu szkodliwości wyrobów zawierających azbest.

Zasadnicze znaczenie dla opracowania Programu posiada **rzetelnie i prawidłowo przygotowana inwentaryzacja** (przedstawiona w rozdziale 2 dokumentu wraz z opisem metodologii jej wykonania i interpretacją uzyskanych wyników) oraz **prawne aspekty** użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest. W roku 2015, w miesiącach maj - sierpień, przeprowadzono badania inwentaryzacyjne przede wszystkim metodą ankiet i spisu z natury w terenie wśród budynków należących do osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostki samorządu terytorialnego. Na terenie miasta i gminy Frombork brak obiektów PKP i MON.

W oparciu o wyniki inwentaryzacji na obszarze miasta i gminy Frombork uzyskano następujące wyniki:

- ☐ wśród budynków będących własnością osób fizycznych (**gospodarstw indywidualnych**) **139 ankiet**, w których wykazano łącznie **210 obiektów** z wbudowanymi wyrobami zawierającymi azbest; łącznie oszacowano **26690 m²**, tj. **293,6 Mg** wyrobów budowlanych zawierających azbest;
- ☐ wśród budynków będących własnością Skarbu Państwa **18 ankiet**, w których wykazano **25 obiektów** z wbudowanymi wyrobami zawierającymi azbest w ilości **17168 m²**, tj. **188,8 Mg** wyrobów budowlanych zawierających azbest;
- ☐ wśród budynków **Wspólnoty Mieszkaniowej** **4 ankiet**, w których wykazano **4 obiekty** z wbudowanymi wyrobami zawierającymi azbest w ilości **40 m²**, tj. **0,4 Mg** wyrobów budowlanych zawierających azbest;
- ☐ wśród budynków **firm, przedsiębiorstw i innych instytucji** **8 ankiet**, w których wykazano **18 obiektów** z wbudowanymi wyrobami zawierającymi azbest w ilości **2030 m²**, tj. **223,3 Mg** wyrobów budowlanych zawierających azbest.

W celu obliczenia ilości wyrobów zawierających azbest w jednostce masy przyjęto, że 1 m² falistej oraz płaskiej płyty azbestowo-cementowej waży ok. 11,0 kg.

Łącznie na obszarze miasta i gminy Frombork zinwentaryzowano **45928 m²** wyrobów zawierających azbest w postaci płyt azbestowo-cementowych. Dokonując inwentaryzacji, posłużono się metodą z wykorzystaniem *Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest* oraz *Informacji o wyrobach zawierających azbest*. Sporządzono zestawienie jakościowe wyrobów zawierających azbest. Dla zestawienia jakościowego wyrobów zawierających azbest przeprowadzono **ocenę pilności usuwania wyrobów zawierających azbest**. Ocenę tę wykonano z uwzględnieniem wymogów obowiązujących aktów prawnych.

Ocena jakości wyrobów zawierających azbest (płyt azbestowo-cementowych) na terenie gminy zgodnie ze stopniem pilności przedstawia się następująco:

- ☐ **5410 m²** zinwentaryzowanych wyrobów zakwalifikowano **do I stopnia pilności**;
- ☐ **30988 m²** zinwentaryzowanych wyrobów zakwalifikowano **do II stopnia pilności**;
- ☐ **9530 m²** zinwentaryzowanych wyrobów zakwalifikowano **do III stopnia pilności**.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. (Dz. U. 2010 r. nr 162, poz. 1089) wykonawca prac, przed przystąpieniem do prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, a także z terenu prac, obowiązany jest do zgłoszenia zamiaru przeprowadzenia tych prac właściwemu organowi nadzoru budowlanego, właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy oraz właściwemu inspektorowi sanitarnemu, w terminie co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem prac. Ponadto, zobowiązany jest do:

- ☐ izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie odpowiednich osłon,
- ☐ ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniej niż 1 m przy stosowaniu osłon,
- ☐ umieszczenia tablic ostrzegawczych o treści: *Uwaga zagrożenie azbestem*,
- ☐ zastosowania odpowiednich środków technicznych umożliwiających zmniejszenie emisji włókien azbestu,
- ☐ codziennego usuwania pozostałości pyłu azbestowego ze strefy prac przy zastosowaniu podciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metodą czyszczenia na mokro.

Niniejszy Program zakłada zatem bezpieczne usunięcie azbestu z terenu Gminy, ponieważ oparty został o zasady bezpiecznego postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest, których obowiązek przestrzegania dotyczy zarówno właścicieli obiektów i urzędów, gdzie został użyty azbest jak i prowadzących prace związane z usuwaniem bądź transportem czy umieszczeniem na składowisku wyrobów i odpadów zawierających azbest. Procedury postępowania zazwyczaj uszeregowane są w cztery grupy:

Grupa I. Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.

Procedura 1. Obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.

Procedura 2. Obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.

Grupa II. Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.

Procedura 3. Postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.

Procedura 4. Prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych, wraz z oczyszczeniem obiektu (terenu) instalacji.

Grupa III. Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Procedura 5. Przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.

Grupa IV. Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest

Procedura 6. Dotycząca składowania odpadów na składowisku przeznaczonym do składowania odpadów zawierających azbest.

Monitoring realizacji zadań Programu obejmuje gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o usuwaniu azbestu i wyrobów zawierających azbest, w szczególności dotyczących:

- ☐ ilości i wyników przeprowadzonej inwentaryzacji oraz oceny stanu technicznego wyrobów zawierających azbest i ich lokalizacji na terenie gminy;
- ☐ ilości usuniętych wyrobów zawierających azbest oraz wytworzonych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest;
- ☐ ilości składowanych odpadów zawierających azbest;
- ☐ przedsiębiorstw posiadających uprawnienia do bezpiecznego usuwania azbestu.

Skutecznym narzędziem monitorowania procesu usuwania azbestu z terenu gminy jest *Baza Danych* wyrobów i odpadów.

W Programie omówiono też **warianty realizacji** zadań przyjętych w harmonogramie. Za najbardziej realny sposób realizacji wskazano wariant, który zakłada nierównomierne w czasie rozłożenie usuwania wyrobów zawierających azbest. Proces usuwania wyrobów zawierających azbest będzie postępować zgodnie z kolejnością chętnych właścicieli budynków na realizację tego zadania. Zgłoszenia wymiany pokrycia dachowego dokonuje właściciel konkretnego obiektu, natomiast ewentualne dofinansowanie (transportu i unieszkodliwienia) pokrywać może Gmina. Dofinansowanie poprzez Gminę inwestycji może odbywać się poprzez zwrot kosztów zgodnie z przedstawionym rachunkiem lub poprzez zlecenie prac uprawnionej firmie.

W ocenie tutejszego organu za priorytetowe zadanie warto byłoby uznać usunięcie w pierwszej kolejności tych wyrobów, które składowane są w sposób niezgodny z wymaganiami prawa (zdeponowane na posesjach bez należytego zabezpieczenia środowiska, w tym zdrowia i życia ludzi), natomiast w dalszej kolejności, sukcesywnie powinny być usuwane wyroby zinwentaryzowane oraz ocenione według kryterium stopnia pilności. W kwestii kolejności usuwania wyrobów azbestowych powinny decydować wyniki badań stanu technicznego i sposobu użytkowania pokrycia dachowego oraz rodzaj budynku, w jakim jest ono zastosowane (z przyznaniem absolutnego priorytetu budynkom mieszkalnym oraz budynkom użyteczności publicznej).

W Programie słusznie zwrócono uwagę na zagadnienie **edukacji społeczeństwa**, gdyż wszelkie działania ekoedukacyjne i informacyjne (zarówno te o charakterze formalnym, jak też mniej formalne) posiadają zasadnicze znaczenie w osiągnięciu założonych do realizacji celów.

Zadaniem wyjściowym realizacji Programu jest pełna i rzetelnie wykonana **inwentaryzacja** wyrobów azbestowych oraz uzyskanie stosownych informacji. Dane z inwentaryzacji stanowią podstawę opracowania każdego Gminnego Programu Usuwania Azbestu, w celu skutecznego pozyskania środków pomocowych z funduszy krajowych i unijnych na usuwanie wyrobów zawierających azbest i oczyszczanie terenu Gminy z azbestu. Z uwagi na fakt, że charakter Programu i jego realizacja jest procesem długofalowym, należy założyć jego aktualizację celem dostosowania do zmieniających się warunków prawnych, finansowych i

możliwości realizacyjnych. Upowszechnienie Programu będzie skutkowało podnoszeniem świadomości społeczności lokalnej w zakresie zagrożeń związanych z eksploatacją i usuwaniem azbestu. Wydaje się zatem, że tworzenie takich Programów na szczeblu gminy, powiatu i województwa, skutecznie warunkuje zwiększenie tempa usuwania azbestu. Praktyka pokazuje również, że intensywność usuwania azbestu zależy od rozwiązania kilku podstawowych problemów:

- stopnia upowszechnienia celowości eliminacji azbestu, szczególnie w środowisku miejsko - wiejskim, które jest głównym użytkownikiem azbestowych pokryć dachowych,
- świadomości społecznej o konieczności eliminacji azbestu w sposób dopuszczony prawem,
- wprowadzenia motywacyjnej polityki finansowej.

2. Do projektu niniejszego dokumentu organ opracowujący, stosownie do wymogów prawa sporządził i załączył **Prognozę oddziaływania na środowisko** do „Programu usuwania azbestu (...)”. Załączona Prognoza wypełnia kryteria formalne i merytoryczne nałożone w art. 51 ust. 2 wymienionej na wstępie pisma ustawy, w zakresie zawartości prognozy oraz wcześniejszego uzgodnienia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie.

W dokumencie dokonano na poziomie odpowiednim:

- identyfikacji potencjalnych oddziaływań na środowisko w wyniku realizacji zapisów Programu,
- oceniono potencjalne skutki dla środowiska w przypadku wdrożenia „Programu...” lub w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu (zaniechanie projektu).

Strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko przeprowadzono według schematu oddziaływania na poszczególne elementy środowiska, tj. przede wszystkim na powietrze atmosferyczne, wody powierzchniowe i podziemne, stan powierzchni ziemi i gleb, klimat akustyczny, rośliny i zwierzęta, obszary chronione, dobra materialne oraz zdrowie i życie ludzi (wpływ na stan środowiska w aspekcie oddziaływań pozytywnych i negatywnych), warunkując wystąpienie charakteru oddziaływania zachowaniem i przestrzeganiem przedstawionych w *Programie* procedur demontażu, transportu i unieszkodliwiania azbestu.

Wskaźnik nagromadzenia jest jednocześnie wskaźnikiem potencjalnego wytwarzania odpadów azbestowych w poszczególnych obszarach gminy.

Pozytywne oddziaływanie na środowisko zadań wskazanych w *Programie*, zdecydowanie przeważa nad ewentualnymi oddziaływaniami negatywnymi. Negatywne oddziaływania projektu mają jedynie ograniczony charakter. Negatywne krótkoterminowe oddziaływania na zasoby środowiska mogą być związane z fazą realizacji niektórych inwestycji (głównie okres prowadzenia prac demontażowych). Brak realizacji któregośkolwiek z proponowanych zadań lub ich realizacja nie pociągną za sobą transgranicznego oddziaływania na środowisko. Nie wystąpi również negatywne oddziaływanie na obszary cenne przyrodniczo.

W tabeli nr 14 Prognozy pt.: Oddziaływanie na środowisko realizacji Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Frombork wraz ze szczegółową inwentaryzacją w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska - przedstawiono wszystkie planowane przedsięwzięcia (cele/zadania/działania) oraz sposób ich oddziaływania na poszczególne aspekty, w tym na różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrza atmosferyczne, powierzchnię ziemi i glebę, krajobraz, klimat, walory kulturowe, dobra materialne - przyjmując poniższą skalę:

- ☐ + oddziaływanie pozytywne,
- ☐ 0 brak oddziaływania,
- ☐ oddziaływanie negatywne.

Dokonano również interpretacji opisowej zagadnień, poprzez odpowiednie rozwinięcie wymienionych powyżej kwestii i ich uszczegółowienie, zwracając uwagę na możliwe negatywne oddziaływania. W świetle wyników oceny, należy stwierdzić, że wdrożenie Programu, w tym wszystkie kategorie działań będące jego przedmiotem (działania inwestycyjne i niewinwestycyjne) przyniesie w ogólnym rozrachunku efekty pozytywne.

Istotny problem, który występuje w odniesieniu do wielu gmin województwa stanowi brak składowisk przyjmujących odpady azbestowe, zlokalizowanych w stosunkowo niedalekiej odległości. Powyższy aspekt wpływa również na wymiar ekonomiczny, bowiem podraża sumaryczne koszty związane z procedurą likwidacji azbestu w gminie.

Realizując Program należy uwzględnić zagadnienia istotne z punktu widzenia ochrony środowiska, związane z obowiązkiem przestrzegania przepisów o ochronie środowiska przyrodniczego; w przypadku prowadzenia prac rozbiórkowych, remontowych, modernizacyjnych i termomodernizacyjnych (które mogą być prowadzone w celu eliminacji azbestu wbudowanego w elementy konstrukcyjne i izolacyjne obiektów budowlanych) przed ich rozpoczęciem zarządca budynku zleci ornitologowi **inwentaryzację przyrodniczą w zakresie występowania chronionych gatunków ptaków, w szczególności jerzyka (*Apus apus*)**. Jerzyk objęty jest ochroną gatunkową ścisłą, na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U.

z 2015 r., poz. 1651) oraz **rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2014 r., poz. 1348)**. W sytuacji gdy zniszczenie schronienia jerzyka będzie konieczne, należy zwrócić się do RDOŚ o wydanie stosownego zezwolenia oraz zapewnić temu gatunkowi zastępcze miejsca lęgowe. Podczas remontu, czy też termomodernizacji budynku, należy zawieszать budki lęgowe dla tych ptaków w miejscach, gdzie dotychczas miały one swoje lęgi.

Zaznaczam, że zgodnie z ww. ustawą oraz rozporządzeniem, w stosunku do ptaków obowiązuje zakaz zabijania, okaleczania, chwytania, niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych, niszczenia gniazd i innych schronień oraz umyślnego płoszenia i niepokojenia oraz niszczenia ich siedlisk i ostoi. Dopuszcza się odstępstwo od zakazu usuwania gniazd ptasich z obiektów budowlanych i terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne, ale tylko od dnia 16 października do końca lutego, czyli przed kolejnym okresem lęgowym. Usuwanie nowopowstających gniazd w rozpoczętym okresie lęgowym należy traktować jako rażące naruszenie obowiązujących przepisów. Działania takie można prowadzić jedynie po uzyskaniu zwolnienia z zakazów, które w stosunku do gatunków objętych ochroną ścisłą wydaje Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska, a w stosunku do gatunków objętych ochroną częściową Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska. W tym miejscu należy wskazać, że opracowana Prognoza w sposób należyty uwzględniła to zagadnienie (wytyczne w tym zakresie powinny posłużyć podmiotom realizującym w praktyce Program, poprzez zastosowanie w trakcie prowadzenia konkretnych działań).

Reasumując, można stwierdzić:

Przedłożona Prognoza wykazała, że wdrożenie działań Programu przyniesie **pozytywny efekt ekologiczny**, przede wszystkim w odniesieniu do zdrowia mieszkańców pod warunkiem, że wszystkie działania będą odbywały się z zachowaniem wskazanych prawem procedur postępowania, gwarantujących ograniczenie wszelkich potencjalnych negatywnych oddziaływań do minimum lub też całkowicie je eliminujących. Realizacja zadań zawartych w niniejszym Programie będzie również nadzorowana i monitorowana na zasadach opisanych w omawianym dokumencie. Wdrożenie programu stwarza realne możliwości sukcesywnego usunięcia azbestu z terenu gminy, z jednoczesnym poszanowaniem wymogów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.

W ocenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie, dokonanej po analizie przedłożonych dokumentów, uznać należy, że projekt „Programu usuwania azbestu (...)” wraz z Prognozą, spełnił zamierzone cele, przewidziane dla opracowania tego rodzaju dokumentów z punktu widzenia ochrony środowiska i może być realizowany.

Realizacja Programu powinna uwzględniać następujące wzory dokumentów do prowadzenia monitorowania i gospodarowania azbestem:

- Wzór formularza **Informacja o wyrobach zawierających azbest** (załącznik nr 3 Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. 2011 nr 8 poz. 31);
 1. Wyroby zawierające azbest, instalacje lub urządzenia zawierające azbest, drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest, rury azbestowo-cementowe oraz usunięte wyroby zawierające azbest inwentaryzuje się poprzez sporządzenie spisu z natury.
 2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest ujmuje wynik inwentaryzacji w "Informacji o wyrobach zawierających azbest".
 3. Informację przedkłada się **corocznie** w terminie **do dnia 31 stycznia**:
 - Osoba fizyczna - wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta;
 - Osoba prawna - właściwemu marszałkowi województwa.
 4. Informację sporządza się w **2 egzemplarzach**:
 - 1) jeden egzemplarz przedkłada się w formie pisemnej właściwemu organowi;
 - 2) drugi egzemplarz przechowuje się przez okres jednego roku, do czasu sporządzenia następnej informacji.
- Wzór formularza **oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest**, zgodny z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010 nr 162, poz. 1089);
 1. Ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest w **1 egzemplarzu sporządza właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości**, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest.
 2. Wyniki oceny należy wpisać w "Informację o wyrobach zawierających azbest".
 3. W zależności od liczby uzyskanych punktów w ocenie określa się stopień pilności usunięcia wyrobów i termin kolejnej oceny stanu wyrobów.
 4. Ocenę przechowuje się **łącznie z dokumentacją** miejsca zawierającego azbest, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej lub z książką obiektu budowlanego.
- Wzór **oznakowania instalacji lub urządzeń zawierających azbest oraz rur azbestowo-cementowych**
 1. Instalacje lub urządzenia zawierające azbest i pozostawione w ziemi wyłączone z użytkowania rury azbestowo-cementowe należy oznakować.
 2. W przypadku braku możliwości trwałego umieszczenia oznakowania na instalacji lub urządzeniu zawierającym azbest **oznakowanie umieszcza się w widocznym miejscu** w każdym pomieszczeniu, w którym taka instalacja lub urządzenie się znajdują, dodając ostrzeżenie „Pomieszczenie zawiera azbest”.
 3. Oznakowanie rur azbestowo-cementowych umieszcza się na stałych elementach nadpoziomowych instalacji.

- **Wzór oznakowania dróg utwardzonych odpadami zawierającymi azbest, ale niezabezpieczonych trwale przed emisją włókien azbestu**
Drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu, podlegają **oznakowaniu na elementach pionowych na całym odcinku drogi, po każdym skrzyżowaniu z inną drogą. Drogi zabezpieczone nie podlegają oznakowaniu** po potwierdzeniu braku emisji włókien azbestu z odpadów zawierających azbest wykorzystanych do utwardzenia drogi zabezpieczonej.
- **Wzór oznakowania wyrobów, odpadów i opakowań zawierających azbest lub wyroby zawierające azbest, a także miejsce ich występowania** (załącznik nr 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. 2004 nr 71, poz. 649 ze zm.);
- **Wzór karty ewidencji odpadów niebezpiecznych** (załącznik nr 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 grudnia 2014 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1973) r.;
- **Wzór karty ewidencji odpadu** (załącznik nr 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 grudnia 2014 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1973) r.;
- **Wzór karty przekazania odpadu** (załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 grudnia 2014 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1973) r.).

Należy też zaznaczyć, że obowiązują rozporządzenia, konieczne do stosowania w praktyce przez wszystkich zobowiązanych, dotyczące sposobu prowadzenia rejestru wyrobów zawierających azbest:

- ☐ rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 grudnia 2014 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. z 2014 r., poz. 1973) r.,
- ☐ rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 25) w sprawie sposobu prowadzenia przez marszałka województwa rejestru wyrobów zawierających azbest,
- ☐ rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2012 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 24) zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (*informacje dotyczące wyrobów zawierających azbest są bezpośrednio wprowadzane przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta do bazy azbestowej administrowanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki, dostępnej za pośrednictwem sieci Internet pod adresem www.bazaazbestowa.gov.pl*).

Ważnym elementem Programu, w tym narzędziem monitoringu, powinna być ciągła współpraca z **Bazą Azbestową**, stanowiącą przydatne narzędzie do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest.

Uwagi:

- ☐ weryfikacji należy poddać publikator ustawy o ochronie przyrody - obowiązuje tekst jednolity (Dz. U. z 2015 r., poz. 1651),
- ☐ na stronie 68 prognozy wymieniono składowisko w Tarnowie jako najbliższe składowisko odpadów azbestowych, po czym na stronie 69 podano dwie inne lokalizacje.

Projekt ww. dokumentu został oceniony pod kątem formalnym oraz merytorycznym.

Uzasadnienie

Pismem z 26 października 2015 r., znak: RB.6230.1.2015 (data wpływu do RDOŚ w Olsztynie 30.10.2015 r.), Burmistrz Miasta i Gminy Frombork zwrócił się w sprawie wydania opinii, wymaganej w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko do projektu dokumentu: „**Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Miasta i Gminy Frombork**” wraz z **Prognozą oddziaływania na środowisko „Programu (...)”**. Opinia niniejsza wymagana jest z mocy art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, na podstawie którego organ opracowujący projekt dokumentu, wymagający **strategicznej oceny oddziaływania na środowisko** poddaje projekt, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, opiniowaniu przez właściwe organy.

Z mocy art. 57 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy, organem opiniującym właściwym w przedmiotowej sprawie jest regionalny dyrektor ochrony środowiska. W związku z powyższym, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie przedkłada niniejszą opinię do ewentualnego wykorzystania zgodnie z art. 55 ust.1 powyższej ustawy. Opinia wydawana w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko, wyrażana jest przez organ w formie zwykłego pisma i nie posiada charakteru wiążącego dla organu opracowującego projekt dokumentu (wnioskodawcy), jednakże zgodnie z art. 55 ww. ustawy, wnioskodawca bierze ją pod uwagę ustalając jego ostateczną wersję.

Otrzymują: (za dowodem doręczenia) – przez **e-PUAP**

1. Burmistrz Miasta i Gminy Frombork, ul. Młynarska 5a, 14-530 Frombork
2. A/a

